

dežele na prepihu v vseh njenih posebnostih. Vezno besedilo poteka v treh vzporednih stolpcih, treh jezikih - poleg slovenskega še v nemškem in angleškem -, kar je še ena posebnost knjige. S tako zasnovno bo bralca morda zmotila, vendar preskakovanje v branju ni tako težavno, kot kaže sprva. Tudi zato ne, ker je to fotomonografija, ki jo z užitek beremo. Beseda ni tiha spremljevalka fotografij, ampak skupaj z njimi riše deželo, neobremenjena z najnovejšim duhom časa. Vpenja jo med naravo in človeka, jo na samosvoj način predstavlja v naravni raznolikosti in zgodovinski pestrosti. Daljši podpisi k fotografijam so pravzaprav nadaljevanje osnovnega besedila in niso namenjeni mimobežnemu preletavanju. Zasnovani so tako, da šele s prebiranjem celotnega podpisa izvemo, kaj je na sliki, in sproti povedo še nekaj drugih dejstev.

Zaradi originalnega zornega kota - tako fotografskega kot besednega - sodi knjiga med najpomembnejše knjižne predstavitve Slovenije. Neskončna majhnost neskončno raznolike dežele se zasluti v vsej veličini.

Dario Cortese

V gore

To je naslov knjige, ki jo je napisal **Silvo Krstan**, izdala pa Didakta iz Radovljice (1993). Podnaslov je »Izletništvo, pohodništvo, gornišstvo«. V uvodu je zapisano, da je knjiga za predmet »gornišstvo« študijsko gradivo za študente Fakultete za šport, ki se v času študija usposablja za vodenje izletov, pohodov in visokogorskih tur. Po njej lahko seže tudi vodnik, ki vodi ljudi po gorskem svetu, prebere pa jo lahko vsak, ki se odpravlja v gore; tako si bo dvignil kulturo hoje po gorah. Knjiga ima nekaj nad 30

poglavij in na koncu še izbor naslovov strokovnih, leposlovnih in poučnih del v našem jeziku. Ima 274 strani ter format 17 x 24 cm z barvnim ovitkom in nekaj ilustracijami. Vsebina ne posega v alpinizem in ne na področje turnega smučanja. Lahko bi rekli, da obsega naš vzgojni program vodnika razen tistega dela, ki ga študentje srečajo pri drugih predmetih (pedagogika, didaktika, psihologija, prva pomoč, orientacija, turno smučanje).

Na začetku avtor opredeli pojme izlet, pohod, tura, saj gre za izletništvo, pohodništvo in gornišstvo. Vsako posebej označi takole: **izletništvo** je športna dejavnost, ki se ukvarja s prirejanjem ali udeleževanjem izletov; **pohodništvo** je dejavnost, ki se ukvarja s prirejanjem ali udeleževanjem pohodov. **Gornišstvo** se razlikuje po tem, da se odvija v gorah, da išče samotnejše predele in prvobitno naravo. Pri gorništvu je cilj *vrh* ali *stena*, pri popotništvu pa je cilj sama *pot*. Osnovna fizična razsežnost gornišstva je *višina*, popotništva pa *daljava*. Vrhunska oblika gornišstva je alpinistika. V delu je uporabljen izraz **gornišstvo** namesto **planinstva**, kar avtor nadalje utemeljuje. O tem se splača prebrati še zapis v 43. številki AR, ki s čisto biomehničnega vidika definira planinstvo, alpinizem in gornišstvo. Za zadnjega je zapisano: Soroden pojem (pojav) je gornišstvo, ki z opisanega vidika ne predstavlja drugega kot vsoto planinstva in alpinizma, tj. (bivanje in) gibanje (hojo, smučanje, plezanje) v gorah. Od te vsote morebiti - če se strogo držimo izraza - lahko odštejejo »ne-gore« (vzpetine pod približno 1500 m), tako da razlika med planinstvom in gorništvom ni le v tem, da gornišstvo vključuje tudi alpinistične elemente, ampak tudi »surovosti razmer«, ki izhajajo iz različne nadmorske višine. O tem izrazoslovju bi se morali dogovoriti. Morda bi bila primerna zelo dobro pripravljena okrogla miza o tem.

Gora in človek

Ob 100-letnici organiziranega planinstva v Sloveniji je v začetku lanskega septembra prišla na knjižne police še ena knjiga, ki pa se v marsičem razlikuje od vsega, kar smo na to temo lahko prebrali pri nas.

Mohorjeva družba iz Celja je izdala knjigo, za katero so besedilo prispevali trije veliki sodobni psihologi: **Viktor E. Frankl**, znameniti psihiater iz Dunaja, avtor 29 knjig, ki so prevedene domala v vse svetovne jezike, utemeljitelj logoterapije in eksistencialne analize, ter naš največji psiholog **Anton Trstenjak** in naš najpomembnejši logoterapevt **Jože Ramovš**. Vsi trije so znani še po nečem: po jasnosti, rekli bi, preprostosti

izražanja. Prav to je odlika izbranih tekstov v knjigi »Gora in človek«.

Lahko bi rekli, da je knjiga neke vrste »credo« planinstva in gornišstva nasploh, da je neke vrste filozofska, eksistencialna, psihološka ali kar antropološka in antropohigien-ska utemeljitev pomena planinstva. Kljub temu pa je pisana tekoče, poetično, berljivo in predvsem razumljivo tudi preprostem bralcu, ki se na filozofske in druge zadeve sploh ne spozna. Branje te knjige pa mu jih zagotovo približa.

Knjiga prinaša tudi kratek zapis o Viktorju Franklu in o logoterapiji v Sloveniji. Še to: odlikuje jo izvrstna grafična oprema, krasijo čudovite barvne fotografije, tako da je primer-na za osebno knjižnico in za darilo.

Bogdan Žorž (Gornik)

V kratkem pregledu razvoja slovenskega gorništvaja je v knjigi med drugimi omenjen tudi **Fran Kocbek**, ki se je sam imenoval turist in je vodil Savinjsko podružnico nad 33 let (ustanovni zbor 28. avgusta 1893, občni zbor 12. maja 1927, ko so prenesli sedež v Celje). Sedaj ima spomenik pri Domu planincev v Logarski dolini.

V poglavju Gorništvaja je zapisano, da je del identitete slovenskega naroda, opisana je tudi vloga med drugimi športnimi zvrstmi. Avtor postavi vprašanje in odgovori nanj, zakaj naj je gorništvaja v šoli in v učnem načrtu šolske športne vzgoje z vsemi smotri. Prebrati je vredno večno vprašanje (menda z množico odgovorov), zakaj gremo v gore. Vsekakor gre za zanimivo razmišljanje in opredelitve. V PV (1992/387) je zadnji o tem pisal **dr. V. Škerlak**.

Zatem so v knjigi praktični napotki za izlet ali pohod. Pregled veznih poti je podan na svoj način. Tako naj bi Štajersko-Zagorska krožna pot za Maccljem sedaj prekoračila državno mejo pri izviru mejne reke Sotle. Točno stanje teh poti pa je sila težko napisati. - Pri prehrani bi morda v tabeli zapisali vrednosti v joulh, paziti bi morali na pojem teže in mase, slednja ima kilograme, prva pa ima sedaj v prospektih za vrvi zapisano enako številko kot prej, le enoto daN. O tem me je poučil med drugimi tudi **dr. France Avčič**, ki sem mu ob predavanju o lepotah naših gor v Celju vtaknil v projektor okoli 360 diasov.

Zelo dobro je obdelana odgovornost, čeprav, kot piše avtor, se bodo »paragrafi« spremenili, ker bo nov zakon. S primeri so obdelane nevarnosti in neprijetnosti na izletih, kajenje in hoja, pa še kaj o vremenu. Tudi o obnašanju in našem častnem kodeksu teče beseda, pa o varstvu narave, bivakiranju, izletih z majhnimi otroki, in na starejše tudi ne pozabi. Opisan je obrambni vidik gorništvaja.

Knjiga je dobrodošel učbenik za vodnika za tisti del, ki je zapisan v uvodu. Drugo je treba poiskati v drugih virih (npr. Turno smučanje, Fak. za šport, 1987, istega avtorja) in vzgojnih publikacijah Planinske založbe. Oceno knjige kot fakultetnega učbenika bodo zapisali drugi, ki so za to poklicani.

Božo Jordan

Polhograjsko hribovje

Ob 95-letnici zavarovanja prvih dveh rastlin pri nas (očnice - *Leontopodium alpinum* in kraljeve rože, igalke - *Daphne blagayana*, cvet na ovitku) in 155-letnici obiska saškega kralja **Friderika Avgusta** v Polhovem Gradcu je Geodetski zavod Slovenije izdelal karto Sprehodi po Polhograjskem hribovju. Izdala in založila jo je občina Vič-Rudnik s sodelovanjem TD, KS in

Promocijsko informativnega centra Ljubljana (1993), tiskala pa tiskarna Dan v neznani nakladi. Merilo karte je podano le grafično (morda 1 : 30.000). Od posebej označenih poti je narisana le Slovenska geološka pot (od 260 do 279), čeprav potekajo tu še druge. Označene planinske poti so narisane z rdečimi črticami, na zadnji strani kratko opisane peš poti pa s pikicami. Na karti so štiri planinske postojanke. Karta razlikuje točne višine (kurzivno zapisano) in srednje nadmorske višine krajev. Kakršnoli mreža ni narisana. Ekvidistanca plastnic je na 20 metrov in glavne so oštevilčene, da z lahkoto določimo nadmorsko višino. Zadnja stran karte je dobra informacija, prevedena tudi v angleščino.

B. J.

Zbornik PD Kamnik

Kamniške Alpe so dobile še en pomemben knjižni zapis - tokrat zelo drugačen, kot smo jih bili vajeni doslej. Kamniški planinci in alpinisti so zapisali kroniko svojega društva, ki je bilo prvo lokalno slovensko planinsko društvo. Ustanovljeno je bilo istega leta kot osrednja slovenska planinska organizacija: v lanskem letu sta torej Slovenska planinska zveza in kamniško planinsko društvo slavili stoletnico svojega obstoja.

Ob tem jubileju so Kamničani izdali Zbornik, ki je prav gotovo prva tako velika knjižna izdaja kakšnega slovenskega planinskega društva. Številni avtorji so v knjigi zbrali stare dokumente, slike, razglednice, pripovedi, fotografije, zemljevide, spiske, ki so iz njihovega Zbornika naredili dragocen dokument o življenju kamniških krajev v zadnjih sto letih.

»Ni ga mesta na slovenski zemlji, ki bi živelo tako kot Kamnik s svojimi gorami ... Kamnik je srečno mesto, starodavno človeško gnezdo, spleteno v naročju alpskega sveta, z njim živi in je spojeno z njim ...«

Leta 1893 je vrli kamniški župan **Josip Močnik** ne glede na to, da je bil visok uradnik črno žolte monarhije, ki je imela nemščino za uradni jezik, napisal vabilo »vrlim narodnjakom« v slovenščini. Vabil jih je na »nujni, važni pogovor dne 19. 7. 1893«.

Kamniški narodnjaki so se odzvali županovemu povabilu in se na tem prvem »nujnem, važnem pogovoru« dogovorili, da se spustijo v bitko z vsemi petimi sekcijami Deutscher - und Österreichischer Alpenvereina, ki so v tistih dneh postavljale planinske postojanke po naših gorah.

To je bil čas, ko je novinar v Slovenskem narodu prizadeto zapisal: »Ni zadosti, da nam nemščino po svojem Schulvereinu silijo v šolo, oznanjujejo jo tudi po najvišjih stenah naših gora.«